

VÕRU KREUTZWALDI GÜMNAASIUM

KRISTIINA RAUBA

11. A KLASS

OSVALD RAUBA ELULUGU (1924–2011)

JUHENDAJA KATRE RÜNK

SISSEJUHATUS

Minu uurimistöö pealkirjaks on „Osvald Rauba elulugu“. Ajaloo-alase uurimistöö valisin, kuna olen eelnevalt sellega juba kokku puutunud ja see pakub mulle väga palju huvi. Eelneva uurimistöö tegin ma 2008. aastal, mil uurisin oma emapoolseid vanavanemaid. Põhiteemaks oli 1941. ja 1949. aasta küüditamine. Selle uurimistöö tegemine ei valmistanud mulle eriti raskusi, kuna minu ema oli juba eelnevalt väga hästi kursis sellega, mis minu vanavanematega siis toimus. Nüüd valisin uuritavaks inimeseks oma isapoolse vanaisa Osvald Rauba, kuna tema elu sõja-ajal tundus mulle huvitav.

Töö eesmärgiks oli uurida põhjalikumalt vanaisa lapsepõlve: kuidas käidi koolis, millega tegeleti vaheaegadel, millised olid riided ja koolitarbed. Selgitamist vajasisid ka asjaolud, kuidas vanaisa sõtta sattus, kuidas ta Sinimägedes haavata sai ja mis temast pärast Saksamaale haiglasse viimist edasi sai. Vanaisa suhe muusikaga oli mulle samuti teadmata, uurisin seda vanaisa ja tema kapelliliikmetega vesteldes.

Uurimistöö aluseks võib pidada Osvald Rauba elulookirjeldust. Täpsustavateks ja tööd kõige enam rikastavateks allikateks olid suulised allikad. Uurimistöö käigus vestlesin vanaisa ja tema lähimate sugulastega. Peale vanaisa vestlesin tema õe Aino Vähi, õepoja Olev Vähi, poja Raimo Rauba, naiseõe Koidu Marge ja Tamula kapelli liikmete Leila ja Vello Meesakuga. Kirjalikke allikaid leidsin suurel määral internetist ja ka raamatutest.

Töö on jaotatud neljaks peatükiks. Esimene peatükk räägib vanaisa lapsepõlvest. Teises, neist peatükkidest kõige põhjalikumas, on kirjeldatud vanaisa teekonda sõja ajal. Sellele järgneb periood pärast sõda ja viimases peatükis on kirja pandud Osvaldi seos muusikaga.

Raskuseks võib pidada ajaloolise tausta lihtsalt ja selgelt kirja panemist. Samuti oli raske leida vanaisa looga seotud kirjalikke allikaid. Fotosid oli perekonna arhiivis palju, kuid nendel olevaid isikuid ning ülesvõtte aega ja kohta oli üsna keeruline välja selgitada. Raskendavaks asjaoluks oli ka see, et uuritav isik Osvald Rauba suri uurimistöö ajal.

Nüansse, mida uurimistöös võiks edasi uurida, on küllaldaselt. Huvitav oleks teada, milline oli elu Jugoslaavia allohviteridekoolis. Veel tekitab huvi, millistel asjaoludel sai vanaisa sidetelefonistiks ja kuidas toimus väljaõpe. Vanaisa vanemate kohta on samuti vähe informatsiooni. Isa Kustavi kohta puuduvad nii kirjalikud kui ka suulised allikad. Kustav Rauba suri, kui vanaisa oli alles kolmeaastane. Andmed puuduvad ka 1939.–1944. aastate kohta, mille kohta loeb allikatest väga vähe välja.

Uurimistöö koostamine oli mulle huvitav ning andis mulle palju uusi teadmisi vanaisa, tema lähedaste ja ka sõja kohta. Kindlasti uuenesid minu teadmised ajaloo valdkonnas. Väga meeldiv ja tore oli vestelda inimestega, kes minu vanaisa Osvald Raubat tundsid.

Erilist tänu tahaksingi avaldada neile, kellega vanaisast vestlesin. Suureks abiks oli ka minu juhendaja, kes aitas mind ajaloolise tausta täpsustamisega ning mitmete dokumentide tõlgendamisega.

1. MINU VANAISA OSVALD RAUBA LAPSEPÕLV

Minu vanaisa Osvald Rauba vanemad olid Alviine (neiupõlvenimega Sokk) (sünd. 12.09.1888) ja Kustav Rauba (sünd. 14.07.1886). Ema Alviine oli pärit Haanja vallast Vakari külast ja isa Kustav Vastseliinast Rauba külast. Ühist elu alustati Kasaritsa külas Viimäel, kuhu osteti tsaariajal 1916. aastal 2000 rubla eest 10-hektariline maatükk.¹ Tänapäeval kutsutakse Viimäge Veemäeks.

---

¹ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

Vanaisa ema Alviine

Foto perekonna arhiivist

10 hektarit polnud neil aastail märkimisväärselt suur, kuna teistes taludes võis ainuüksi põllumaad kokku sama palju olla². Sellel maatükil oli üks vana maja, milles esialgu elama hakati. Majas oli kaks ruumi – esimene oli elamisruum ja teine rehetuba. Maja lähedal oli ka tiik, saun ning suur tammepuu, mis on tänaseni omal kohal. Vanaisa mäletas, et kui nad õe Ainoga väiksed olid, ei ulatanud nad kahekesi ümber tamme kinni võtta. Hiljem alustas Kustav uue maja ehitust.³

Enne Kasaritsa elama asumist töötasid mõlemad vanemad Saaluse mõisas. Isa oli viinavedaja ja ema pesunaine.⁴ Raubade perre sündis neli last. 1916. aastal Eduard, 1920. aastal Bernhard, 1924. aastal minu vanaisa Osvald ja 1926. aastal ainuke peretütar Aino.

---

² E. Lill, H. Lilles, A. Peda, A. Selgis ja E. Sepp 1940. Eesti talundid. Võrumaa.

³ O. Rauba mälestused

⁴ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

Paremal vanaisa vennad: flöödiga Eduard, viiuliga Bernhard. Keskel kandlega Aino Rauba, vanaisa õde.

Foto perekonna arhiivist

1927. aastal muutus pere elu raskeks, kuna isa Kustav suri. Vanima poja kohustuseks oli nüüd ema kodutöödega igati aidata ja nooremadki, kel juba jõudu ja aru oli, aitasid nii, kuidas oskasid. Lasteaedu siis polnud ja lapsed kasvasid üles kodus.

Naabertaludes oli vanaisal kaks sõpra: Erich Mägi ja Arnold Roots. Koos mängiti kabet, peitust ja kooli ajal hüpati kaugust, joosti ja mängiti võrkpalli.⁵

1933. aastal alustas vanaisa kooliteed Jaani algkoolis, kus oli kuus klassi. Jaani kool oli ühekordne puumaja, mis jagunes kaheks klassiruumiks. Mõlemas klassiruumis õppis kolm klassi. Õppevahenditeks olid raamat, vihik, sulg, tint ja värvipliatsid. Koolikotid olid ka, aga need olid enamasti ise tehtud. Päris koolikotte polnud väga palju müügilgi ning olid väga kallid.

---

⁵ O. Rauba mälestused

Jaani algkool

Foto perekonna arhiivist

Vanaisa kandis sellel ajal tavalist pintsakut ja poollühikesi pükse, kooliajal ka noorkotkaste vormi, milleks oli hall pluus ja kaelarätt. Eraldi spordiriideid ei olnud, sporti tehti samade riietega, millega niisama oldi.

Kool algas hommikul kell kaheksa. Esimeseks tunniks oli alati palvetund. Koolis õpiti emakeelt, matemaatikat, ajalugu, usuõpetust, loodusõpetust, maateadust, kirjatehnikat.⁶ Samuti toimusid tööõpetuse ja laulmistunnid.

Vanaisa oli vaikne poiss, vigureid ei teinud ja ka koolist puudumisi oli vähe. Osvaldile meeldis koolis käia, sest see oli tema arust vahva. Tema lemmiktunniks oli laulmistund, sest ta ise tegeles ka muusikaga. Veel meeldisid talle õppeainetest loodusõpetus, ajalugu ja usuõpetus.⁷ Vanaisa algkooli lõputunnistuselgi on usuõpetus ja laulmine ainsateks õppeaineteks, mis on hinnatud „väga hääks“. Rahuldavad on looduseõpetus ja tervishoid ning maateadus. Ülejäänud ained on hinnatud „hääks.“⁸ (vt Lisa 1 ja 2)

Vaheaegadel tuli vanaisal kodus tööd teha ja suvel pidi karjas käima, et kooliminekuks raha teenida. Kaks esimest töösuve käis vanaisa Tolga pere juures karjas. Nende enda lapsed olid siis veel liiga väiksed, et lehmi karjatada. Osvald veetis terve suve nende pool ja sai koju vaid jaanipäevaks. Pidupäeva puhul saadeti Osvaldiga koju ka sõira. Kaks järgmist suve oli

⁶ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

⁷ O. Rauba mälestused

⁸ O. Rauba, Algkooli lõputunnistus, 26.05.1939

vanaisa Antsujärvel samuti lehmakarjas. Kõige raskemaks pidas vanaisa lehma karjatamisel seda, kui lehmad läksid kiini. Suvel oli kuum ja parmud tikkusid ikka ligi ja lehmad põrutasid minema, vahel ka põldudele. Sinna aga lehma lasta ei tohtinud, kuna muidu oleks nad põllul kasvavate saaduste pealsed ära söönud ja saagi rikkunud. Kaks vanaisa jaoks viimast karjasuve oli ta Meeliku külas. See oli teistest erinev, kuna karjatada tuli sigu.⁹

Pärast Jaani algkooli lõpetamist puuduvad täpsed andmed, mida vanaisa tegi aastatel 1939–1943. Teada on, et ta oli tisleri juures õpipoiss. Kabuna külas olevat olnud puutöökoda, kus vanaisa töötas.¹⁰

Vanaisa 1939. aastal

Foto perekonna arhiivist

2. TEE SÕJA AJAL

1939. aastal sõlmiti MRP, mille tagajärjel sattus Eesti NSVL mõjusfääri. Sellele järgnes nõukogude okupatsioon ning astumine NSVL koosseisu 1940. aastal. 1941. aasta suvel kuulutas Saksamaa NSVL-le sõja ning 1941. aastal langes Eesti Saksa okupatsiooni alla. Nii 1940. kui ka 1941. aastal tabasid eestlasi repressioonid. 1941. aasta ei jätnud puutumata ka vanaisa perekonda. Vanaisa venna Bernhardi peale kaevati, et ta on kommunist ning ta mõrvati 13. juunil. Minu vanaisa sattus sõjakeerisesse 1944. aastal ning saatus viis ta Eestist Saksamaale, Jugoslaaviasse, Tšehhoslovakkiasse. Õnneks jõudis ta õnnelikult koju tagasi.

---

⁹ O. Rauba mälestused

¹⁰ Koidu Marge mälestused

Vanaisa arvas, et tema pääses sõjast kergelt.¹¹ Alljärgneval kaardil olen ära märkinud vanaisa liikumise II maailmasõjas.

Sakslastel oli vaja abijõude. Selleks löid nad Eesti diviisi – nii kutsusid Eesti sõjamehed 20. Eesti SS-diviisi. Sellele eelnes Eesti Leegioni loomine. 1942. aasta varasügisel hakati Eesti SS-leegioni värbama sõjaväeteenistusse kõlblikke, 17–30-aastaseid ja vähemalt 168 sentimeetrit pikki vabatahtlikke. Leegion pidi võitlema bolševismiga ja Eesti rahva helgema homse eest. Minu vanaisa Osvald oli sellel ajal 18-aastane ja ennast vabatahtlikult leegioni pakkuma ei läinud. 1943. aastal toimus aga sõja käigus pööre ja sakslased vajasisid täiendavaid jõude. Vabatahtlikke ei olnud piisavalt ning seega anti käsk mobiliseerida aastatel 1919–1924 sündinud mehi.

¹¹ O. Rauba mälestused

Vanaisa mobiliseeriti 1944. aasta 23. veebruaril 20. Eesti SS-diviisi 45. rügemendi 3. pataljoni 3. kompanii siderühma ning ta hakkas kandma saksa sõjaväevormi.¹²

Vanaisa oli sidetelefonist ning kandis kaasas sideaparaati, mis kinnitus rihmaga üle õla ja kõhu. Lisaks kandis ta püssi, mida ta polevat kordagi kasutanud. Sideliin oli veetud kaabliga kui mürsk selle ära lõhkus, tuli see ära parandada. Kaablit tuli parandada pea iga päev ja see oligi vanaisa peaülesanne.¹³

Osvald osales ka Sinimägede lahingus. 4. augustil 1944. aastal oli Osvald Sinimägedes endaehitatud varjendis. Sõjategevus oli käimas. Osvald ütles, et väike kuul ei tapnud kedagi. Ühel hetkel kukkus aga puude võrast granaadikild vanaisale kõhtu. Seljas olnud aparaadi ja püssi rihmad kaitsesid natukene, kuid edasi viidi vanaisa Vaivara koolimajja esimesele sidumisele. Haav oli tõsine ja vajab operatsiooni. Operatsioon tehti Kunda tsemenditehase tööliste haiglas. Sealt viidi vanaisa sanitaarautoga Tallinnasse Hiiule Nõmme haiglasse, kuhu ta kauaks ei jäänud.

13. augustil laaditi haavatud laevale ja algas kolm ööpäeva kestnud teekond. Õnnelikult ilma venelaste pommitamiseta jõuti Saksamaale Swienmunde sadamasse. Sealt toimetati haavatud rongiga Lõuna-Saksamaale Fulda linna haiglasse.¹⁴

Novembri lõpus kirjutati ta haiglast välja ja saadeti Neuhammerisse, kus oli 20. diviisi kogunemine.¹⁵ Neuhammerisse koondus 1944. aasta lõpul umbes 100 000 meest: umbes 15 000 eestlast, lisaks neile aga ka suured ungari ja vene üksused. See ala oli kümnekond kilomeetrit pikk ja pea sama lai. Kunagi oli seal treenitud üksusi Prantsusmaa vallutamiseks, kuid nüüd hakati treenima eestlasi. Eestlastele sisendati, et jõuludeks saadakse koju. Loodeti, et varsti kohtuvad ameeriklased ja venelased ning siis pööravad ameeriklased relvad venelaste vastu ja nii ollaksegi tuleva aasta (1945) jõuludeks koos ameeriklastega tagasi Eestis.¹⁶ Lääneliitlased ja Punaarmee sundisid Saksamaa 1945. aastal kapituleeruma ning Eesti sattus taas nõukogude okupatsiooni alla. Töö autorile sattus kätte raamat „Eesti idapataljonid idarindel 1941–1944“. Kaljo Odari meenutused kattusid mõnel määral minu vanaisa mälestustega (vt Lisa 3).

Neuhammeris kohtas vanaisa ka paari tuttavat võrukest Osvald Kahri ja Jüri Kallast. Ühel päeval rivistati mehed üles ja ohvitser küsis, kas keegi soovib minna Jugoslaaviasse allohvitseride kooli. Kuna soovijaid ei olnud, võeti rivist 25 meest, nende hulgas ka minu

---

¹² O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

¹³ O. Rauba mälestused

¹⁴ O. Rauba mälestused

¹⁵ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

¹⁶ Neuhammeris. <http://alfonsrebane.webs.com/sjalpp.htm> (15.03.2011)

vanaisa. Sõit kestis umbes nädala. 20. novembril jõuti Laibachi (Ljubljanasse). Laibach oli Ljubljana saksapärase nimetus. Seal algas kõva mahv. 1945. aasta jaanuaris saadeti vanaisa mägedesse Tito mehi püüdma.¹⁷ Tito meesteks nimetati Sloveenia partisane, keda juhtis hilisem Jugoslaavia diktaator Josip Broz Tito.¹⁸ Sama aasta 17. märtsil suri vanaisa ema Alviine Eestis. Allohvitseride kool Jugoslaavias kestis 1945. aasta aprilli lõpuni ehk ühtekokku 5 kuud.

Värsked ohvitserid saadeti tagasi rindele Hirschbergi linna lähedale. Nad asusid üht linnalähedast küla kaitsma, kuid venelased enam ei rünnanud. 7. mail otsustasid mehed linna tagasi minna, kuna ühtki pauku enam ei kuulnud. Linnas kohati rügemendi ülemaid Harald Riipalut ja Alfons Rebast, kes soovitasid meestel väikeste gruppidega lääne poole trügida.

Vanaisa ja veel neli eestlast võtsid jalgrattad ja hakkasid sõitma. Kaarti neil ei olnud, seetõttu sõideti valesti ning jõuti Tšehhoslovakkiasse. Seal võtsid tšehhi partisanid nad kinni. Mehed viidi ühte keldrisse, kus oli juba palju sakslasi ees.

Keldrist viidi mehi kümnekaupa välja mahalaskmisele. Nii viidi paar satsi, siis tuli õhtu ja rohkem ei viidud. Järgmisel hommikul – 8. mail – ilmus vene ohvitser keldri lävele ja ütles: “Voina kaputt! Alles nach Hause!” (tõlge: "Sõda on läbi! Kõik koju!") Sakslased plaksutasid käsi. Veidi aja pärast kamandati vangid rивisse, kus ees oli juba teisi vange. Kokku oli neid umbes 2000. Rivi hakkas liikuma, tšehhid pildusid kividega. Mõni sai surma ja kes püüdis põgeneda või jäi rivist maha, lasti maha.¹⁹ Tšehhid tahtsid sakslastele tasuda ranga okupatsiooni eest ja selleks kõlbas iga saksa mundris mees.²⁰ Eestlased kandsid tänu saksa okupatsioonile ja sakslaste poolt loodud SS-diviisile samuti saksa sõjaväe vormi ja paljud eestlased jätsid oma elu nn „Tšehhi põrgusse“. Saksamaal ja Tšehhis langes lääneliitlaste kätte vangi umbes 5000–6000 ja Punaarmee kätte umbes 2500 eestlast. Tšehhid mõrvasid umbes 1300 leegionäri, kes olid relvad maha pannud ja alistunud.²¹

Vangide kolonn liikus kaks ööpäeva ning jõudis tagasi Neuhammerisse. Vangilaagris oldi kogu suve. Septembris võttis Poola laagri üle ning eestlased, lätlased ja leedulased viidi rongiga Leedumaale vangilaagrisse. Leedus oldi 1946. aasta aprilli keskpaigani, seejärel viidi lätlased rongiga Riiga ning eestlased Tallinnasse.²² Valga vahepeatusest sai vanaisa saata esimese kirja lähedastele. 1. mail viidi vangid Hiiule Kadaka vangilaagrisse. Tänu lähedastele läkitatud kirjale tuli vanaisa õde Aino teda Tallinnasse vaatama. Kaasas oli õel riideid, tubakat

¹⁷ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

¹⁸ Tõnu K. Veresaun punaväe kaitsva tiiva all. http://kultuur.elu.ee/ke482_Ungari.htm (15.03.2011)

¹⁹ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

²⁰ Heino T. Põrgu, mis oli hullem kui põrgu. <http://alfonsrebane.webs.com/sjalpp.htm> (15.03.2011)

²¹ Tšehhi põrgu. http://et.metapedia.org/wiki/20._Eesti_Relvagrenaderide_SS-diviis (15.03.2011)

²² O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

ja süüa. Riided kulusid tol korral vanaisale väga ära, sest tal olid siis ikka veel seljas Saksa sõjaväe pulstunud riided.²³

Vanemad mehed lasti vangilaagrist koju, kuid nooremad pidid töötama paemurrus. Jaanipäeva paiku kästi puutööd oskavatel meestel rivist välja astuda. Vanaisa oli olnud varem tislari õpipoiss ja temagi astus ette. Mehed viidi Ülemiste jaama lähedale saeveskisse tööle. Töö käis kahes vahetuses. Saeveski ja valvurite meeskonnaruum olid traataiaga piiratud, kuid valve oli ainult meeskonnaruumi väraval, saeveskis valvet ei olnud. Baraki ja saeveski vahel oli küll traataed, kuid seda ei kontrollitud. Kuidagi saadi teha traataeda auk ning hakati ühekaupa kodus käima. Öövahetuses olnud meestest üks hõikas ülelugemise ajal ka jooksus olnud mehe eest.

1946. aastal 16. juulil proovis ka vanaisa õnne. Ülemiste jaamas hüppas ta rongile ning puhvritel ja katustel kõõludes jõudis õnnelikult Võrru. Nädala oli vanaisa kodus ja siis pidi tagasi minema, kuid üks naaberküla mees Valter Jakobson ütles, et Lasnamäe tööpataljon likvideeriti ja kõik, kes olid sinna jäänud, said koju.

Vanaisa jäi koju, keegi ei hakanud teda taga otsima. Ta oli sügiseni ilma dokumentideta. Vallast sai ta perekonnaseisutunnistuse, millega saadeti miilitsasse. Seal toimus hoovipealses majas ülekuulamine.²⁴ Ülekuulamist viis läbi uurija Latik. Vanaisa käest uuriti, palju ta venelasi tappis, kuid vanaisa ei olnud sõja ajal mitte kedagi maha lasknud, kuigi kandis püssi. Vanaisa pääses repressioonidest oma täditütre mehe Leonard Vänteri abil, kellel oli tutvusi ja kes jõudis sõjakomissariaadis kokkuleppele, et sugulast ei saadeta vangi.²⁵

Vanaisale oli tähtis, et ta sõdis II maailmasõjas Eesti eest. Ta kuulus Võrumaa Vabadusvõitlejate Ühingusse ning teda autasustati Vabadusvõitleja mälestusmedaliga (vt Lisa 4).²⁶ Ta kuulus ka Võrumaa sõjameeste ühendusse (vt Lisa 5).²⁷ Eesti Vabadusvõitlejate Liidu poolt korraldatud kokkutulekutest on vanaisa samuti osa võtnud (vt Lisa 6).²⁸ Ta on pöördunud ka Saksamaa vastavate arhiivide poole, et saada andmeid oma teenistusest Saksa armee ridades (vt Lisa 7).

Taasiseseisvumisprotsessis 1989. aastal tekkis Eestis kodanike komiteede liikumine. Kõik, kes soovisid Eesti Vabariigi taastamist juriidilise järjepidevuse alusel, registreerisid ennast kodanike komiteedes EV kodanike või nende järeltulijatena. Sellega näidati, et

---

²³ O. Rauba mälestused

²⁴ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

²⁵ O. Rauba mälestused

²⁶ Vabadusvõitleja mälestusmedaliga autasustatud võrumaalased, Võrumaa Vabadusvõitlejate Ühingu Liikmed.- Võrumaa Teataja, 1998, 26. aprill

²⁷ Võrumaa sõjameeste ühenduse liikmekaart

²⁸ O. Rauba mälestused

soovitakse EV iseseisvust ja eraldumist NSVL-ist. Minu vanaisa oli veendunud Eesti Vabariigi iseseisvuse pooldaja, mida tõendab Eesti kodanike komitee tõend (vt Lisa 8).

3. ELU PÄRAST SÕDA

31. detsembril 1950. aastal abiellus vanaisa esimest korda. Tema abikaasaks sai Irene Vänter. See abielu aga lagunes ning lahutati lõpuks 1961. aastal.²⁹

24. veebruaril 1962. aastal abiellus vanaisa uuesti, seekord minu vanaema Leili Margega. Vanaema Leili isa oli Kasaritsa ostanud seitse hektarit maad ja seal asus algselt nende suvekodu. Hiljem, kui vanaema isa lasti saksa okupantide poolt maha, pidi tema pere sinna suvekodusse elama kolima. See asub vanaisa lapsepõlvekodule väga lähedal.

Vanaema Leili Rauba

Foto perekonna arhiivist

Vanaemal ja vanaisal olid sarnased huvid, neile mõlemale meeldis muusika. Vanaemale meeldis väga laulda ja pilli mängida. Tema isal oli kannel, viiul, kitarr ja akordion. Leili õppis neist kahte – kannelt ja kitarr – ka mängima. Muusikaliselt oli ta üldse väga andekas.³⁰

---

²⁹ O. Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.

³⁰ Koidu Marge mälestused

3. mail 1962. aastal sündis minu isa Raimo Rauba, pere ainuke laps. Isa veetis enne kooli minekut suurema osa lapsepõlvest maal Viimäel (Veemäel) emapoolse vanaema juures. Võru linnas oli nende perel Kreutzwaldi tänavas ka korter, millel oli üks tuba ja köök. Minu isa käis viis esimest klassi Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Võru I Keskkoolis. Kuuendast kuni kaheksanda klassini käis ta Võru III 8-klassilises koolis ja üheksandast üheteistkümnenda klassini jälle Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Võru I Keskkoolis.

*Minu vanaema Leili, isa Raimo ja vanaisa Osvald
Foto perekonna arhiivist*

Samal ajal kui isa maal vanaema juures oli, töötas vanaisa Võru Remondi Ehitusvalitsuses ja vanaema Võru Kommunaalettevõtete Kombinaadis. Vanaisa ametinimetuseks võis olla kas siis laudsepp või puusepp. 1970. aastal läks vanaisa tööle Võru sovhoosi. Sovhoosist tuli vanaisa ise ära, kuna oli ülemustega tülli läinud. Seal oli ta ainuke laudsepp ja minu isagi käis mõni suvi seal koos vanaisaga tööl. 1981.–1984. aastal töötas vanaisa Võru Taarabaasis. Seal oli tema ülesandeks valmistada postipakkide detaile. Posti saadeti sellel ajal teistmoodi, selleks olid vineerist kastid, millele pärast täitmist löödi kaas peal ja siis pandi tee. Vanaisa lõikaski ilmselt nende kastide jaoks vajalikke osi. Sellel perioodil saadi 60-aastaselt pensionile ja ka minu vanaisa läks 1984. aastal pensionile (vt Lisa 9). Pensioni ajal käis ta mõnikord Võru Remondiehitusvalitsuses tööl. 1987. aastal asusid vanaisa ja vanaema Võrus Lille tänavale elama.³¹ 1990. aastal suri minu vanaema Leili. Alates 1992. aastast elas vanaisa Kubijal koos Elsa Grafiga.

---

³¹ Raimo Rauba mälestused

Elsa Graf ja vanaisa

Foto perekonna arhiivist

Vanaisa tegeles pensionil olles puutööga edasi. Tihtipeale oli nii, et vanaisa tuli meile külla, tööriistakohver kaasas, ja aitas parandamist vajavaid asju korda teha. Maalgi vanaema suvekodus, mis on praegu ka meie suvekodu, aitas vanaisa saunas ja köögis remonti teha. Peale remonditööde tegi vanaisa veel aiamööblit. Ta tegi meile sellised kokkupandavad toolid, et suvel oleks hea õues istuda. Sinna juurde kuulus ka laud, mis oli kahes osas, nii et selle sai lahti võtta ja talveperioodiks küüni alla panna.

Maalt pärit poisina oli vanaisal selliseid oskuseid, mis tänapäeval on haruldaseks muutunud. Ta oskas hästi vikatiga niita ning tema eriliseks oskuseks oli töövahendite korrashoid. Kõik oma kirved, noad, käärid, saed ja labidad viis isa vanaisale teritada. Ühena vähestest oskas vanaisa korralikult vikatit pinnida. Pinnimine on vikati tera erilise haamriga peenemaks tegemine.

Minu vanaisa suri 16. veebruaril 2011. aastal.

4. VANAISA MUUSIKUNA

Vanaisa sai isalt päranduseks viisikandle ja 10-aastaselt oskas ta seda mängida. Kuna see kannel ajapikku lagunes, sai vanaisa juhendusel Ilmar Kuke poolt meisterdatud uus kannel. Peale kandle oskas vanaisa mängida ka akordionit, viiulit ja kitarr. Kõiki pille õppis vanaisa ise mängima. Kitarr oli kodus olemas ja viiul, millel vanaisa mängima õppis, kuulus vend

Bernhardile. Viiuli ja kitarri mängu kohta ütles vanaisa, et neid on lihtne mängida, peaasi et timmida oskab.

Kuna vennadki Eduard ja Bernhard oskasid pilli mängida, siis hakati koos naabruses olevate poistega pidudel musitseerima. Nende väiksesse orkestrisse kuulus kaheksa liiget: Ott Kõiv – klarnet ja orkestrijuh, Alex Kõiver – viiul, Viidrik Kõiv – viiul, Arnold Jõesalu – kontrabass, Osvald Aadel – trumm, Bernhard Rauba – viiul, Eduard Rauba – flööti ja Osvald Rauba – kannel.³²

Selle koosseisuga käidi tihti Viimäel (Veemäel) ühe torni juures simmanil mängimas. Külaskas oli üks asjalik naine Alviine Hendrikson, kes võttis oma südameasjaks vahel simmaneid korraldada. Selleks puhuks tehti torni ümbruskonda korda. Istumise jaoks tehti roovikutest istepingid ja süüdati ka lõke, et õhtul oleks valgus ja mõnusam. Torni juurde koguneti ka pühade ajal, näiteks jaanipäeval.³³ Peale simmanite mängiti ka oma väikse orkestri liikmete sünnipäevadel.³⁴

Pärast sõda tegeles vanaisa muusikaga edasi. 1971. aastal liitus vanaisa Tamula kapelliga. Tamula kapell asutati 1960. aastal ning see sai nime Võru Teeninduskombinaat Tamula järgi. Kapelli koosseisu kuulusid vanaisa liitumise ajal: Aleksander Kõivumägi – viiul, August Raudsep – kapelli juh, ja viiul, Rein Mölder – kannel, Vello Meesak – akordion, Toivo Ader – kontrabass, Osvald Rauba – kannel.

---

³² O. Rauba mälestused

³³ Koidu Marge mälestused

³⁴ O. Rauba mälestused

*Vasakult Aleksander Kõivumägi, August Raudssep, Rein Mölder, Vello Meesak, Toivo Ader ja
Osvald Rauba*

Foto perekonna arhiivist

Kapellil olid proovid kaks korda nädalas. Repertuaar oli klassikalisest muusikast kuni rahvusliku muusikani. Tamula kapell oli ka Tamula rahvatantsu rühma saateansambel.

Kapell käis igal aastal aastavahetuspäeval mängimas. Mõnikord juhtus nii, et tuli õhtu jooksul kahes kohas mängimas käia. Tallinnas käidi ka tantsu- ja laulupeol. Ühel korral paluti kapelli Leedumaale esinema ja nad läksidki. See on kõige kaugem koht, kus nad kapelliga on mängimas käinud. Kai Leete saateansamblina on nad oma kapelliga isegi televisioonis käinud ja Eesti Raadio on kapelli tunnipikkuse kontserdi salvestanud. Eesti Raadio buss oli Võru kultuurimaja Kandle juures ja seal kontsert salvestatigi.

*Vasakult: Kai Leete, Mart Järvpõld, vanaisa- Osvald Rauba, Dimitri Helind, Leila Meesak,
Vello Meesak, August Raudsep ja Aleksander Kõivumägi televisioonis*

Foto perekonna arhiivist

Vene võimu ajal kardeti eesti laule ja saksa sõjalaule laulda, kuna arvati, et siis peetakse riigivaenlaseks ja tekib riigivõimudega pahandusi. Salamisid oma tuttavate ja sõprade seltsis

lauldi neid ikkagi. Esinemas oli seevastu hea käia, kuna transport, söök ja ööbimine olid tasuta. Esinemas käidi rohkem oma lõbuks kui rahateenimise eesmärgil. Kord, kui kapell Kubija turismibaasis soomlastele esines, saadi kokku 4000 rubla. Tavaliselt andsid soomlased esinemise eest kõigile liikmetele paki kohvi.

1983.–1993. aastal mängis vanaisa Puiga kapellis ning naasis siis tagasi Tamula kapelli. Mingil perioodil mängis ta ka Võhandu trahteris. Seal käidi pilli mängimas paar korda nädalas. Trahteris mänginud koosseisu kuulusid peale vanaisa veel Valter Sikk ja Elmar Kovik.

Tamula kapelli liikmed Leila ja Vello Meesak meenutavad vanaisa kui optimistlikku ja head inimest. Vello tähendas üles, et kui ta vanaisa pilli mängima kutsus, siis vanaisa ütles kindlalt ja rõõmsalt „Teeme ära!“ Vanaisa pälvis tähelepanu ka oma absoluutse kuulmisega, kuna ta häälestas ära kandle, millel oli üle saja keele.

Aastate jooksul Tamula kapelli koosseis muutus. Kaks aastat tagasi hakkas kapelli tegevus vaibuma. 2010. aastal käidi paar korda esinemas, kuid tänaseks päevaks on kapell oma tegevuse lõpetanud.³⁵

Perekonna arhiivis olevatel pildidel võib vanaisa näha väga erinevates kohtades pilli mängimas: akordioniga reel, kandlega erinevatel pidudel ja kontsertidel, isegi haiglas oli tal kannel kaasas. Neid pilte vaadates mõistan ma, et pillimäng ja muusika olid talle tõesti hingelähedased. Olen veendunud, et pillimängust saadud rõõm aitas tal eluraskustega toime tulla. Nägin seda ka meie perekondlikel koosviibimistel ja Võru Folkloorifestivalil, kus mina oli tantsimas ja vanaisa kannelt mängimas.

---

³⁵ Leila ja Vello Meesaku mälestused

Vanaisa 85. aasta sünnipäeval, vasakult: vanaisa, Vello Meesak ja Ivar Kanarik 2009.a.

Foto: Kristiina Rauba

KOKKUVÕTE

Uurimistöö käigus sain teada väga palju uusi ja põnevaid fakte oma vanaisa ja tema elu kohta. Mulle meeldis uurida ja lugeda erinevaid sõjaga seotud lugusid, mis olid minu vanaisaga mingil määral seotud. Tuleb välja, et sõja ajal võis väga erinevatesse kohtadesse sattuda ja kodumaast eemal oma tuttavatega mitte just kõige meeldivamas seisus kohtuda.

Mõistest „Tšehhi põrgu“ sain ma tänu uurimistööle täpsema ülevaate. Õnneks pääses vanaisa Tšehhist kergelt. Eluga Tšehhist pääsemine oli suur asi, kuna umbes 1300 leegionäri, kes olid relvad maha pannud ja alistunud, mõrvati. Vanaisa ise oli ka arvamusel, et tema pääses sõjast isegi kergelt.

Mulle meeldis vanaisaga vestelda ka tema lapsepõlvest. Eriti meeldis mulle see, kuidas ta meenutas lehmade karjatamist. Ma ise olen ka väiksena palju aega maal veetnud, kuid ma ei teadnud, mida tähendab, et „lehm läheb kiini“. Vanaisa selgitas mulle, et see tähendab seda, kui on väga palav ilm ja kärbsed ja parmud tülitavad lehma nii, et see paneb jooksu.

Natuke rohkem sain teada ka vanaisa lapsepõlve perioodi talundite kohta. Vanaisa isa Kustav oli ostnud 10 hektarit maad, mis tundus mulle väga suurena. Sel perioodil, kui maa osteti, oli see aga üsna väike, kuna taludes võis selline maa ainuüksi põllulapiks jaoks olla.

Enne uurimistööd ei teadnud ma, et vanaisa oli enne minu vanaemaga abiellumist varem abielus olnud.

Uurimistöö andis mulle mõtte, et oma pere pilte ja dokumente võiks dateerida ning arhiveerida nii, et ka järgmistel põlvned saaks teada, kes millega tegeles või kes piltide peal on. Mida varem sellega tegeleda, seda parem, kuna vanemas eas võib juba hilja olla ja paljud asjad enam ei meenu.

Vanaisa elule mõeldes mõistan, et on tähtis oma tööd hästi osata ja sellest rõõmu tunda. Suurepärane, kui inimesel on peale töö veel hingelähedane hobi, mis annab jõudu eluraskustega toime tulla.

KIRJANDUS

1. Osvald Rauba elulookirjeldus. Käsikiri.
2. E. Lill, H. Lilles, A. Peda, A. Selgis ja E. Sepp 1940. Eesti talundid Võrumaa. Viljandi: Raudvara.
3. Osvald Rauba algkooli lõputunnistus Jaani algkoolist 1939.
4. Vabadusvõitleja mälestusmedaliga autasustatud võrumaalased, Võrumaa Vabadusvõitlejate Ühingu Liikmed. – Võrumaa Teataja, 1998, 26. Aprill.
5. Liikmekaart. Võrumaa sõjameeste ühendus. Võru 1992.
6. Tõend. Eesti kodanike komiteed. Võru 1989.
7. Eesti Idapataljonide Võitlejate klubi 2004. Eesti idapataljonid idarindel 1941–1944. Tallinn: Argo.

Muud allikamaterjalid

8. Osvald Rauba. Autori intervjuu. Üleskirjutus. Võru, 30. oktoober 2010.
9. Aino ja Olev Vähi. Autori intervjuu. Üleskirjutus. Võru, 20. märts 2011.
10. Koidu Marge. Autori intervjuu. Üleskirjutus. Võru, 23. märts 2011.
11. Raimo Rauba. Autori intervjuu. Üleskirjutus. Võru, 23. märts 2011.
12. Leila ja Vello Meesak. Autori intervjuu. Üleskirjutus. Võru, 25 märts 2011.
13. Neuhammeris. URL=<http://alfonsrebane.webs.com/sjalpp.htm>. 15. märts 2011.

14. Tõnu K. Veresaun punaväe kaitsva tiiva all. URL=<http://kultuur.elu.ee/ke482Ungari.htm>. 15. märts 2011.

15. Heino T. Põrgu, mis oli hullem kui põrgu. URL= [http://alfonsrebane .webs .com/sjapp.htm](http://alfonsrebane.webs.com/sjapp.htm). 15. märts 2011.

16. Tšehhi põrgu. URL=<http://et.metapedia.org/wiki/20>. Eesti Relvagrenaderide SS-diviis. 15. märts 2011.

LISAD

LISA 1

ALGKOOLI LÕPUTUNNISTUS.

Selle tunnistuse omanik Oswald Rauba

õppis 18. sept 1933. a. kuni 26. maini 1939. a.
Kasariitsa valla Jaani algkoolis, lõpetas algkooli
kuue klassi kursuse ja omandas sellega õigused, mis maksvate
seaduste ja määrustega on kindlustatud avalikkude algkoolide lõ-
petajaile.

Oswald Rauba käitumine oli väga häa
ja tema edasijõudmine õppeaineis hinnati järgmiselt:

1. Emakeel	<u>hää</u>
2. Usuõpetus	<u>väga häa</u>
3. Kodulugu	<u>hää</u>
4. Matemaatika	<u>hää</u>
5. Looduseõpetus ja tervishoid	<u>rahuldav</u>
6. Maateadus	<u>rahuldav</u>
7. Ajalugu ja kodanikuõpetus	<u>hää</u>
8. Saksa keel	<u>hää</u>
9. Joonistamine	<u>hää</u>
10. Tööõpetus	<u>hää</u>
11. Laulmine	<u>väga häa</u>
12. Võimlemine	<u>hää</u>
13. <u>Kirja tehnika</u>	<u>hää</u>
14.	
15.	

Tunnistuste järgi on Oswald Kusta p. Rauba
Eesti Vabariigi kodanik, sündinud 25. nov 1924 a.
Kasariitsa vallas Võrumaal
Kasariitsas, 26. mail 1939. a.

Nr. 9

Koolijuhataja

Skurikene

Õppenõukogu liikmed:

A. Adson
O. Rauba

Algkooli klassitunnistus

Jaani algkooli

II klassi õpilane

Osvald Rauba

1938/39. kooliaastal.

92 32 21 94 26
2 7 6 2 1

Katkend raamatust „Eesti idapataljonid idarindel 1941–1944“ lk 249–250, Kaljo Odari meenutus.

Jahimehena allohvitseride koolis

Kui Eesti oli 1944. aasta sügisel maha jäetud, koondati mehed, kes metsa ei läinud, Saksamaale Neuhammerisse. Sõitsime Saaremaalt laevaga välja 4. oktoobril ja olime paari päeva pärast Neuhammeris. Seal korjas iga kompanii ülem oma mehed kokku niipalju kui neid alles oli. Mõne päeva laagri taga männikus õppust, et mehed lodevaks ei jääks. Ühel päeval kutsus leitnant Hommik mind enda juurde ja ütles, et tahab mid saata Jugoslaaviasse, Laipachi (Ljubljana) allohvitseride kooli. Kuna mind ilma koolita ülendada ei saanud, tuli vastav kool läbi teha. Olin nõus. Anti välja uhiuus vormiriietus ja kohe läks sõiduks. Sõitsime kaubavagunites, aga et oli soe ja ilus sügis, olid vagunite ukсед avatud ja istusime ukse, jalad üle ääre ja imetlesime seda imeilusat alpiloodust. Raudtee kulges mööda mäekülgi. Metsad sügiskirjud.

Meie elupaik asus keset Laipachi linna. Eestlasi oli terve kompanii, 200 meest. Riviõppus toimus kasarmu juures õppeväljakul, maastikuõppus aga linnast väljas metsas ja põldudel. Kuna elu ja õppus tiomus südalinna, linnarahva silme all, siis pidi kõik olema tipp-toppp. Kasarmuelust veel niipalju, et kord oli meie toa korrapidajaks sturmmann Turk. Kui korrapidaja (sakslane) ohvitser tuli õhtul tuba kontrollima, pörutas Turk nagu vaja „Valvel!“ ja edasi: Untersturmführer, Sturmmann Turk, tuba nr 58, must ja murelik nagu Saksa tulevik!“ – „Gut, witermachen!“ (Hästi! Endist tegevust jätkata!), oli vastus.

Minu jaoülem sakslane Hans Ruder oli sõjas haavata saanud, seepärast õppustel väga ei pingutanud, seda enam, et suur osa meist olid ka talvesõja läbi teinud. Kord linna taga heinamaal maastikuõppust tehes võttis Hans meid „jaoahelikku“ ja paarikümne meetriste intervallidega hakkasime hüpetega üle heinamaa minema. Lahinguülesandeks oli, kelle ette ilmub jänes, maha lasta. Heinamaa oli kaetud harvade puude ja põõsastega. Saime veidi maad liikuda, kui nagu tellimuse peale ilmus minu sektorisse jänes. Ta oli ca 100 meetri kaugusel ja polnud hirmutatud, hüppas aeglaselt ja jäi viimaks ühe rohututi juurde istuma. Enam ma jänest ei näinud, kuid kujutasin ette, et näen läbi rohukõrte jänese kõrvu. Võtsin põlvitiasendi ja sihtisin, arvestades kõrvade järgi pähe. Tulistasin. Jänes ära ei jooksnud, seepärast läksin vaatama. Ei uskunud, et selle maa pealt pihta saan. Kuul oli tabanud jänest otse silmade vahele, pähe, sinna, kuhu sihtisin.

Olin päeva kangelane. Viisime jänese sööklasse ja lasime valmistada ühe korraliku prae. Sööma tulla tohtisid vaid kolm kõvemat meest: mina, jaoülem Hans ja veltveebel. Ei mäleta, kui palju praest ära sõime, aga mina küll midagi kaasa ei saanud. Võib-olla Hans ja veltveebel võtsid midagi kojugi kaasa.

Neljapäev, 26. veebruar 1998

Võrumaa Teataja

5

Vabadusvõitleja mälestusmedaliga autasustatud võrumaalased, Võrumaa Vabadusvõitlejate Ühingu liikmed

Nimi	Sünniaeg	Vald, linn	Nimi	Sünniaeg	Vald, linn	Nimi	Sünniaeg	Vald, linn
Vello Aassaare	07.06.1916	Võru	Aleksander Kõivumägi	25.05.1914	Võru	Albert Plaado	14.02.1919	Varstu vald
Karl Alasoo	04.01.1924	Antsla vald	Ruudi Kärbla	20.01.1921	Võru vald	Viktor Priimets	01.02.1925	Antsla vald
Karl Alaver	01.06.1922	Võru	Heino Käär	30.11.1914	Võru	Aksel Pruuli	06.10.1922	Rõuge vald
Viktor Anioht	15.02.1919	Võru	Alfred Käärmann	14.09.1922	Mõniste vald	Kalju Pugast	11.03.1921	Võru
Arnold Anton	05.09.1924	Varstu vald	Alfred-Heldor Käärmann	05.11.1922	Antsla vald	Vambola Puiestee	13.01.1921	Võru vald
Endel Arengu	14.10.1921	Võru	Heino Käärmann	14.10.1919	Mõniste vald	Leho Purge	13.09.1914	Võru
Herbert Aruvee	17.10.1925	Võru	Aleksander Kütt	08.01.1924	Võru	Anatoli Pöder	18.03.1917	Võru
Evald Atspool	18.03.1927	Võru	Kalju Laas	01.12.1920	Võru	Voldemar Pöld	11.05.1915	Misso vald
Rudolf Atspool	18.03.1927	Võru	Leopold Laats	20.06.1924	Võru	Osvald Rauba	25.11.1924	Võru
Hugo Atspool	04.12.1923	Meremäe vald	Voldemar Laigna	25.11.1911	Võru	Eduard Raudsepp	03.12.1924	Võru
Boris Bezanitski	13.09.1923	Rõuge vald	Elmar Laine	02.09.1921	Misso vald	Kalev Raudsepp	08.08.1923	Antsla
Aleksander Bleive	24.10.1916	Varstu vald	Aksel Laine	21.04.1925	Võru	Milhard Rebane	07.10.1923	Võru
Gerhard Einla	02.07.1922	Meremäe vald	Eduard Lainemäe	16.05.1925	Võru	Voldemar Rebane	29.09.1917	Rõuge vald
Paul Eskla	26.06.1916	Võru	Hans Laiv	10.08.1920	Lasva vald	Theodor Rehe	23.09.1910	Varstu vald
Alfred Faster	07.04.1923	Mõniste vald	Manglus Landson	02.08.1925	Võru	Endel Reiljan	15.11.1926	Võru
Felix Franz	26.03.1926	Võru	Edmund Laos	31.12.1914	Rõuge vald	Valter Reiljan	04.07.1925	Võru
Leonhard Haljaste	20.12.1925	Rõuge vald	Vello Lepik	23.11.1919	Võru	Valter Reiman	07.01.1924	Võru
Voldemar Hammer	04.01.1924	Võru	Arnold Lees	12.08.1914	Urvaste vald	Jaan Reiman	02.01.1925	Sõmerpalu vald
Karl Hankov	20.10.1922	Võru	Viljat Leesalu	05.01.1917	Võru	Jaan Reinert	26.05.1924	Urvaste vald
Ülo Hansaar	31.03.1925	Mõniste vald	Artur Lehiste	04.10.1920	Vastseliina vald	Arnold Riit	10.12.1924	Võru
Necme Haug	10.05.1927	Võru	Endel Liibert	22.10.1924	Rõuge vald	August Rinken	28.04.1919	Võru
Valter Haug	11.06.1918	Võru	Aldur Liiv	05.10.1917	Lasva vald	Arnold Roots	18.07.1925	Võru vald
Paul Heinsoo	23.03.1919	Võru	Eduard Liiv	23.06.1924	Lasva vald	Rudolf Rätsep	07.04.1923	Võru
Voldemar Herne	12.11.1920	Võru	Kurt Lindenberg	18.08.1919	Mõniste vald	Elmar Saarne	07.06.1923	Rõuge vald
Lembit Hiiesalu	23.02.1923	Võru	Väino Lindsaar	30.07.1922	Urvaste vald	Endel Saida	27.07.1921	Võru
Elmar Hoop	07.12.1920	Võru	Ilmarine Linnas	04.03.1924	Rõuge vald	Evald Saluveer	30.08.1921	Võru
Paul Hütt	02.06.1915	Haanja vald	Lembit Lipp	04.02.1927	Võru	Valdeko Savi	22.10.1919	Haanja vald
Harald Ilves	14.03.1919	Võru	Lembit Looits	05.10.1926	Võru	Jakob Savimägi	12.02.1920	Võru vald
Albert Ilves	14.07.1924	Võru vald	Valter Loos	08.09.1923	Võru	Meeme Sibul	31.12.1921	Võru
Kalvi Ints	07.11.1925	Võru	Johannes Lubi	15.02.1918	Võru	August Silm	25.04.1925	Antsla vald
Meinhard Issak	25.09.1923	Võru	Erich Luhtmaa	13.11.1919	Vastseliina vald	Karl-Richard Sirel	07.06.1922	Võru
Herman Jaanson	23.09.1919	Võru	Kalju Luik	30.05.1922	Võru	Jaan Siska	30.05.1921	Võru vald
Hanno Jaason	03.06.1922	Sõmerpalu vald	Lembit Luik	02.10.1924	Rõuge vald	Erich Skiller	30.01.1921	Võru
Alfred Joosu	29.11.1924	Võru	Mihail Lõsol	12.11.1922	Antsla	Pavel Soit	05.05.1926	Võru
Erik Juhanson	01.01.1918	Varstu vald	Ivan Läte	27.10.1923	Haanja vald	Artur Suia	09.09.1923	Võru
Johannes Juhanson	28.01.1912	Varstu vald	Herman Maidla	25.01.1917	Võru	Erich Sulg	19.02.1927	Võru
Rudolf Juul	11.03.1925	Rõuge vald	Rudolf Mandel	07.08.1922	Võru	Erich Sõrmus	09.08.1920	Antsla
Hendrik Juurikas	17.06.1921	Võru	Leonhard Marjak	21.03.1922	Antsla vald	Elmar Taar	08.09.1922	Rõuge vald
Eduard Järlik	14.08.1925	Võru	Bernhard Mark	05.10.1919	Võru	Arnold Tambets	02.03.1910	Vastseliina vald
Leonhard Järveots	08.02.1924	Võru	Oskar Mitt	16.01.1914	Võru	Roland Tambets	08.09.1924	Vastseliina vald
Ilmar Kala	01.08.1927	Võru	Otto Muru	10.06.1921	Võru	Tellissaar	27.06.1925	Võru
Mihail Kalasaar	24.09.1925	Sõmerpalu vald	Alfons Möttus	15.05.1927	Antsla	Ivan Tiik	04.11.1922	Meremäe vald
Heldur Kallas	25.04.1921	Võru	Artur Mõök	09.10.1921	Võru	Aksel Tiivoja	21.03.1925	Rõuge vald
Ingo Kalme	19.10.1924	Haanja vald	Rein Mäe	21.05.1921	Vastseliina vald	Mihail Toomik	13.11.1924	Võru
Aleksander Kangor	04.12.1914	Võru	Endel Mäestu	30.05.1925	Võru	Kalju Toots	17.12.1922	Rõuge vald
Heino Kann	13.03.1925	Rõuge vald	Aleksei Mäitik	02.11.1923	Võru	August Truija	28.10.1907	Vastseliina vald
Endel Karu	08.03.1924	Võru	Kalju Naadel	23.11.1925	Antsla	Harald Trumm	06.12.1925	Võru vald
Leopold-Siegfried Karula	20.06.1919	Võru	Suolo Nagel	29.01.1918	Võru	Rudolf Truup	14.09.1916	Võru
Julius Kasak	25.01.1925	Varstu vald	Eino-Erik Nahkur	25.01.1924	Võru vald	Karl Tumm	18.10.1919	Rõuge vald
Endel Kaseoja	15.02.1923	Vastseliina vald	Evald Neumann	23.10.1919	Võru	Robert Tuvikene	30.05.1920	Rõuge vald
Aksel Kasesalu	07.09.1921	Haanja vald	Jaan Noormaa	30.05.1910	Võru	Erich Töldsepp	31.07.1916	Võru
Leonhard Kattai	28.02.1919	Võru	Voldemar Noormaa	28.02.1923	Haanja vald	Eduard Türk	02.04.1922	Antsla vald
Verner Kauksi	18.04.1918	Võru	Gerhard Oha	07.08.1912	Võru	Hans Uder	10.02.1925	Võru
Arnold Kauts	17.12.1921	Võru	Hillar Oha	21.07.1920	Lasva vald	Valdeko Uder	14.03.1922	Sõmerpalu vald
Eo Kelder	17.09.1922	Võru	Rudolf Ojasoo	04.01.1925	Võru	Leonhard Uibu	21.06.1924	Rõuge vald
Valentin Kender	15.09.1920	Antsla vald	Verner Ojaveer	05.08.1923	Lasva vald	Ermi Ulpus	06.11.1926	Võru vald
Dimitri Kera	09.06.1911	Võru vald-3	Alfred Olesk	02.01.1922	Võru	Julius Ungru	15.03.1910	Võru
Leo Killar	25.03.1922	Võru	Karl Olesk	23.11.1913	Võru vald	Voldemar Unt	12.08.1923	Võru
Voldemar Kirch	06.11.1915	Lasva vald	Leonhard Orav	07.01.1917	Võru	Elmar Utsal	17.01.1920	Võru
Arnold Kirss	06.11.1922	Võru	Herbert Org	15.01.1906	Rõuge vald	Reinhold Vaal	30.06.1923	Võru
Valter Kodu	10.10.1924	Antsla vald	Rudolf Ots	26.01.1925	Võru vald	Heldur Vaask	16.12.1921	Võru
Aksel Koemets	15.01.1921	Võru	Olev Ott	28.01.1921	Võru	Voldemar Vahemets	15.04.1923	Mõniste vald
Valter Kolga	22.10.1925	Antsla vald	Lembit Paat	12.03.1922	Võru	Aleksander Vaher	16.04.1922	Misso vald
Paul Koltsov	22.11.1921	Meremäe vald	Simion Palok	18.09.1918	Meremäe vald	Elmar Vaidla	17.09.1923	Lasva vald
Oskar Konsap	08.02.1925	Võru vald	August Pang-Sild	16.01.1924	Võru	Ilmarine Vald	20.08.1923	Võru
Jaan Koobakene	30.07.1926	Võru	Richard Pantalon	05.12.1923	Antsla vald	Alfred Vamper	19.10.1925	Võru
Feliks Koppel	25.07.1925	Rõuge vald	Richard Part	14.01.1924	Lasva vald	Paul Vardja	16.02.1923	Lasva vald
Richard Korde	11.09.1912	Võru	Friedrich Pedassaar	06.02.1924	Võru vald	Gerhard Varik	07.02.1923	Võru
Robert Kostabi	15.08.1921	Võru	Rudolf Pedras	09.10.1910	Võru	Aksel Varrik	27.10.1923	Sõmerpalu vald
Harald Krillo	09.03.1918	Lasva vald	Aksel Peedosaar	02.01.1915	Võru	Ruudi Ventsel	03.10.1925	Antsla vald
Elmar Kroon	31.10.1916	Rõuge vald	Kalju Peedosaar	18.01.1923	Võru	Harri Verev	26.05.1924	Antsla
Arnold Kuhlberg	15.03.1915	Urvaste vald	Bernhard Pettai	09.05.1922	Antsla vald	Eduard Viirsalu	24.12.1918	Antsla
Kalju Kuiv	08.07.1925	Võru	Valdeko Pettai	08.05.1908	Haanja vald	Herman Viitkar	05.10.1921	Võru vald
Endel Kukkk	31.07.1920	Misso vald	Osvald Piir	31.08.1907	Võru vald	Arved Vilde	09.07.1912	Vastseliina vald
Venda Kukkk	07.01.1923	Võru vald	Aleksander Piirimägi	22.03.1925	Võru	Rudolf Vill	16.06.1921	Antsla vald
Viktor Kuklane	08.10.1924	Võru	Paul Piirisild	16.09.1924	Võru	Herman Visnapuu	11.03.1926	Mõniste vald
Lembit Kuljus	04.06.1923	Antsla vald	Evald Piirisild	21.01.1922	Vastseliina vald	Kalju Visnapuu	28.02.1921	Urvaste vald
Aksel Kull	04.03.1923	Sõmerpalu vald	Felix Pikksarv	09.02.1925	Võru	Elmar Voitka	23.08.1925	Võru
Sulev-Siegfried Kuslapuu	15.07.1921	Võru	Evald Pilt	16.06.1918	Võru	Voldemar Vumba	28.05.1921	Rõuge vald
Gustav Kuus	12.05.1914	Rõuge vald	Mart Pilt	17.10.1918	Misso vald	Ülo Värnik	18.04.1927	Antsla vald
Heinrich Kõiv	20.11.1924	Võru	Heino Plaado	27.02.1921	Võru	Karl Värton	14.10.1917	Urvaste vald
Albert Kõiv	25.08.1919	Võru				Leonhard Öilis	27.04.1925	Võru

EESTI VABARIIK 80

EES- JA PEREKONNANIMI		SÜNNIAASTA	
Osvald Rauba		1924	
AADRESS Võru. Kubiya Linnu 4			
	VAL. 3. MR.	MEMAKS	
	17.06.92	1922	93 94
	ALEKIRI	95	96 97
	98	99 2000	

EES- PEREKONNANIMI	Osvald Rauba	
ISIKUKOOD	32411256514	SÜNNIAASTA 1924
	AADRESS	
	Võru Linnu 4	
	VÄLJA ANTUD	
	PITSAT 23. nov. 2000	
ESIMEES		

Võrumaa Sõjameeste Ühenduse liikmekaardid

20. EESTI RELVAGRENADERIDE
DIVIISI VETERANIDE
KOKKUTULEK
31.07.04.

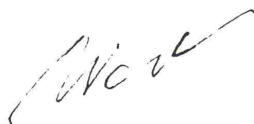
60

SINIMÄGEDES

MÄLESTAMAKS EESTI RIIKLIKU ISESEISVUSE EEST PEETUD
LAHINGUTE
60. AASTAPÄEVA

KAVAS:

- 10. 45 Kogunemine algrivistuseks GRENADERIMÄE JALAMIL
- 11. 00 Liikumine mälestusväljakule
- 11. 10 Tervituseks lippudele - EESTI LIPP
- 11. 15 Kokkutuleku avamine - (K.WEST)
- 11. 20 Langenute mälestamine, pärgade panek (T.NOMMIK)
HOIA, JUMAL, EESTIT
- 11. 40 Tervitused, ettekanded ja sõnavõttud
EESTIMAA, MU ISAMAA
EESTI LEEGIONÄRIDE LAUL
- 12. 30 Lahingupaikade ja Vaivara surnuaia külastamine
- 14. 00 Sõdurilõuna
- 15. 00 Sõpruskohtumine, Sõdurilaulud
- 17. 00 Kojusõit

/ Kaljo West /
20. ERDVÜ esimees

Erkundigung.

Ich bitte Sie um die Beweise zu meinem Militärdienst in Deutschland.

Meine Angaben sind folgend: Grenadier Osvald Rauba, geboren am 25. Nov. 1924 in der Gemeinde Kasaritsa im Dorf Viimäe.

Dienstbeginn: am 23. Feb. 1944, SS Division 20, ⁴⁷ 25. Regiment, 3. Bataillon, 3. Kompanie, Verbindungstrupp.

~~Am 4. Aug. 1944 wurde ich in Estland in Sinimäe verletzt und ins Krankenhaus Nõmme in Hiiumäe (Tallinn) gebracht. Später wurde ich weiter nach Süd-Deutschland in die Stadt Fulda geschickt. Ende Oktober 1944 wurde ich gesundgeschrieben und sollte weiter nach Neuhammer. Dort sammelte sich die Estnische 20. Division. Aus Neuhammer wurde Anfang November eine Gruppe Männer nach Laipach (Ljubljana) in Jugoslawien geschickt. Dort waren wir bis Ende April 1945, von dort gingen wir wieder zur Front in der Nähe der Stadt Hirschberg, dorthin blieben wir bis 7. Mai 1945.~~

Falls es in Ihrem Archiv keine Angaben über mich gibt, vielleicht können Sie eine Erkundigung nach Berlin zur Deutschen Dienststelle schicken.

Ich verbleibe mit vorzüglicher
Hochachtung Ihr Osvald Rauba

*Vanaisa pöördumine Saksamaa arhiivide poole seoses
sõjaväes teenimisega*

 Eesti kodanike komiteed tõend nr Võu - 002910

VÕRU

Komitee nimi (kõhikond, maakond, linn)

RAUBA, OSVALD.

on registreeritud kui Eesti Vabariigi kodanik

kuupäev 20. 06. 83. komitee esimees AR

Eesti kodanike komitee tõend

Väljavõte

TK "Eesti Taara" Võru Baasi direktori

KÄSKKIRI

30.11.1984.a. nr. 57-k

Töölt vabastamine.

P.III

Vabastada töölt pingitööline RAUBA, Osvald Kusta p.
03.detsembrist 1984.a. seoses vanaduspensi^{ile} mineku-
ga ENSV Töök § 35 p. 2 alusel.

Alus: Rauba, O avaldus.

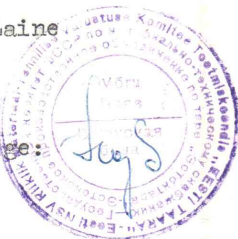
Direkter

/allkiri/

O.Kikas

Koostas: M.Laine

Väljavõte õige:

Töölt vabastamise käskkiri